

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain
23 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuslain mukaisen äitiysrahan suorittamisajan varhentamista viidellä arkipäivällä eli yhteensä viiteen viikkoon ennen laskettua synnytysaikaa. Ennen synnytystä suoritettava äitiysraha on tarkoitettu kohdentaa niille äideille, jotka raskautensa vuoksi ovat poissa ansiotyöstä tai kodin ulkopuolisesta työstä. Äitiysrahakausi olisi pisimmillään 105 arkipäivää, josta 30 arkipäivää kohdistuisi aikaan ennen

laskettua synnytystä. Nykyinen 158 arkipäivän pituinen vanhempainrahakausi säilyisi ennallaan.

Muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987 siten, että sitä sovellettaisiin vakuutettuun, jonka oikeus äitiysrahaan alkaa sanotun päivän jälkeen.

Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioesityksen vuodelle 1987.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Sairausvakuutuslain 23 §:n 1 momentin (458/86) mukaan äitiysrahaa suoritetaan yhteensä 100 arkipäivältä siten, että 25 arkipäivää siitä kohdistuu laskettua synnytysaikaa välittömästi edeltäneeseen aikaan. Jos raskaus on päättynyt aikaisemmin kuin 25 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa, oikeus äitiysrahaan alkaa raskauden päättymispäivästä. Saman pykälän 2 momentin mukaan suoritetaan vanhempainrahaa 158 arkipäivältä välittömästi äitiysrahan suorittamisajan päätyttyä lapsen äidille tai äidin suostumuksella lapsen isälle, joka lapsen hoidon takia on poissa ansiotyöstä tai muusta kodin ulkopuolella suoritettavasta työstä. Pykälän 4 momentin mukaan suoritetaan lapsen isälle, joka on lapsen hoidon takia poissa ansiotyöstä tai muusta kodin ulkopuolella suoritettavasta työstä, lapsen äidin suostumuksella isyysrahaa lapsen syntymän yhteydessä vähintään 6 ja enintään 12 arkipäivältä, jolloin

vanhempainrahan 158 arkipäivän suorittamisaika lyhenee vastaavasti.

Työsopimuslain 34 §:n (30/85) mukaan työn tekijällä on oikeus raskauden ja synnytyksen tai lapsen hoidon vuoksi saada äitiys-, isyys- tai vanhempainlomaksi se aika, johon hänelle sairausvakuutuslain mukaan tulevan äitiys-, isyys- tai vanhempainrahan katsotaan kohdistuvan.

Terveyspoliittisista syistä ehdotetaan synnytystä edeltävää äitiysrahakautta varhennettavaksi viidellä arkipäivällä. Äitiysrahakausi voisi siten alkaa 30 arkipäivää eli viisi viikkoa ennen laskettua synnytysaikaa. Äitiysloman varhentamisella on tarkoitus ehkäistä raskaus- ja synnytyskomplikaatioita sekä asettaa eri ammateissa työskentelevät naiset nykyistä paremmin työn rasittavuuden suhteen keskenään tasa-arvoiseen asemaan. Äitiysrahakausi olisi siten pisimmillään 105 arkipäivää.

Voimassa olevan lain mukaan äitiysrahaa suoritetaan 25 arkipäivältä ennen synnytysaikaa eikä äitiysrahan saamisen ehtona ole, että äidin olisi

lopetettava ansiotyönsä kyseisenä aikana. Jos äiti saa palkkaa äitysloman ajalta, hän saa äitiysrahaa vain sen osan, joka ylittää palkan, muu osa suoritetaan työnantajalle. Äidin ja syntyvän lapsen terveyden kannalta olisi parasta, että äiti lopettaisi riittävän ajoissa ansiotyönsä. Sen vuoksi ehdotetaan, että äitiysrahaa ennen laskettua synnytysaikaa suoritettaisiin sillä edellytyksellä, että äiti ei ole ansiotyössä tai muussa kodin ulkopuolisessa työssä. Käytännössä ehdon lisääminen ei merkitsisi suurtakaan muutosta, sillä kansaneläkelaitoksen arvion mukaan valtaosa äideistä lopettaa työnteon äitiysrahakauden alkaessa. Ehdotetulla muutoksella ei ole tarkoitus rajoittaa kotona muuta kuin ansiotyötä tekevän äidin oikeutta äitiysrahaan ennen laskettua synnytysaikaa. Äidin olisi tehtävä sosiaalivakuutustoimikunnalle ilmoitus äitiysrahakauden aloittamisesta. Äitiysrahakauteen kuuluisi siten äidin harkinnan mukaan pisimmillään 30 arkipäivän pituinen jakso ennen laskettua synnytysaikaa sekä 75 arkipäivän jakso sen jälkeen. Jos raskaus päättyisi aikaisemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa, lapsen äidille suoritettaisiin äitiysrahaa 105 arkipäivältä. Esitetyn perusteella ehdotetaan sai-

rausvakuutuslain 23 §:n 1 momenttiin tehtäväksi yllä mainitut muutokset.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotetusta muutoksesta aiheutuisi sairausvakuutuksen menoihin arviolta 27 miljoonan markan lisäys vuodessa. Tämä lisää sairausvakuutuksen valtion osuutta arviolta 30 miljoonalla markalla vuodessa, kun sairausvakuutuslain 59 § 1 momentin mukainen niin sanottu takuusuoritus otetaan huomioon.

3. Voimaantulo

Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1987. Tämän vuoksi ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987 ja sitä sovellettaisiin vakuutettuun, jonka oikeus äitiysrahaan alkaa sanotun päivän jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 23 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä kesäkuuta 1986 annetussa laissa (458/86), näin kuuluvaksi:

23 §

Äitiysrahaa suoritetaan lapsen äidille enintään 105 arkipäivältä. Oikeus äitiysrahaan alkaa 30 arkipäivää välittömästi ennen laskettua synnytysaikaa. Äitiysrahan suorittaminen laskettua synnytysaikaa edeltävältä raskauden ajalta edellyttää, että äiti on poissa ansiotyöstä tai kodin ulkopuolella suoritettavasta muusta työstä. Jos raskaus on

päättynyt aikaisemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa, oikeus äitiysrahaan alkaa raskauden päättymisestä lukien.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987 ja sitä sovelletaan vakuutettuun, jonka oikeus äitiysrahaan alkaa sanotun päivän jälkeen.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 1986

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Laki

sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 23 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä kesäkuuta 1986 annetussa laissa (458/86), näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

23 §

Äitiysrahaa suoritetaan lapsen äidille yhteensä 100 arkipäivältä. Oikeus äitiysrahaan alkaa 25 arkipäivää välittömästi ennen laskettua synnytysaikaa. Jos raskaus on päättynyt aikaisemmin kuin 25 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa, oikeus äitiysrahaan alkaa raskauden päättymispäivästä lukien.

Ehdotus

23 §

Äitiysrahaa suoritetaan lapsen äidille *enintään* 105 arkipäivältä. Oikeus äitiysrahaan alkaa 30 arkipäivää välittömästi ennen laskettua synnytysaikaa. *Äitiysrahan suorittaminen laskettua synnytysaikaa edeltävältä raskauden ajalta edellyttää, että äiti on poissa ansiotyöstä tai kodin ulkopuolella suoritettavasta muusta työstä.* Jos raskaus on päättynyt aikaisemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa, oikeus äitiysrahaan alkaa raskauden *päättymisestä* lukien.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987 ja sitä sovelletaan vakuutettuun, jonka oikeus äitiysrahaan alkaa sanotun päivän jälkeen.

